TEKNİK GÖRÜŞ

Enstitümüz tarafından yürütülen **TAGEM/BSAD/G/23/A2/P1/6293** proje nolu "**Hububatta Sürme Hastalığı (*Tilletia* spp) Etmenlerinin ve Yaygınlıklarının Belirlenmesi**" adlı proje 2023-2025 yılları arasında yürütülmüş ve sonuçlandırılmıştır.

Ülkemiz genelinde 2023, 2024 ve 2025 yıllarında özellikle 1000 m ve üzeri rakım aralığında yer alan lokasyonlara surveyler gerçekleştirilerek sürme hastalığının potansiyel yayılım alanları ve sürme hastalığının türler bazında haritası çıkartılmıştır.

Proje kapsamında Ülkemizi temsil edecek şekilde, özellikle 1000 m ve yüksek rakımlarda yer alan iller ile birlikte buğday üretimi yapılan diğer illerin İl Tarım ve Orman Müdürlüklerinden ve TMO Genel Müdürlüğüne bağlı hububat alımı yapan başmüdürlüklerden buğday numuneleri istenilmiştir. Bakanlığımız 59 İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden ve TMO'dan buğday numuneleri Enstitümüze gönderilmiştir. Enstitümüze gelen buğday numuneleri Hububat hastalıkları laboratuvarımızda EPPO PM 7/29 ile Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünün Zirai Karantinaya Tabi Zararlı Organizmalar Teşhis Protokolünde yer alan metotlara göre analizleri ve tür teşhisleri yapılmıştır.

Sonuç olarak Proje Değerlendirme Toplantısında sunulan proje sonuç raporunda da görüldüğü üzere 2023-2025 yıllarında yürütülen çalışma sonucunda, Ülkemiz buğday ekiliş alanlarının büyük bir çoğunluğunu oluşturan 59 ilin adi sürme etmenleri (*T. caries* ve *T. foetida*) ile bulaşık olduğu görülmektedir. Bu nedenle Ülkemizde söz konusu etmenlerin yaygın olarak bulunması, ithal edilecek materyalin üretim amaçlı olmayıp sadece yemeklik (ekmeklik, makarnalık, bisküvilik vb.) olarak tüketim amaçlı kullanılacak olması nedeniyle Ülkemiz Bitki Karantinası Yönetmeliği EK-2 zararlı organizmalar listesinde yer almalarının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir. Ancak, tohumluk olarak ithal edilecek buğday numunelerinde ise adi sürme (*T. caries* ve *T. foetida*) etmenleri yönüyle mevcut Bitki Karantinası Yönetmeliği şartlarının devam etmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.